

Zobowiązania do walki ze zmianami klimatycznymi pod lupą

2023-06-23

Zgodnie z rezolucją ONZ Trybunał po raz pierwszy w historii doradzać będzie w sprawie prawnych zobowiązań krajów do walki ze zmianami klimatycznymi. Wniosek o takie postępowanie złożył wyspiarski kraj położony na Pacyfiku Vanuatu, który dotkliwie odczuwa skutki zmian klimatycznych: podnoszenie się poziomu mórz.

Trybunał przygotowuje na ten temat opinię (ma na to dwa lata), na którą będzie można się powoływać w innych sprawach dotyczących klimatu. Wniosek poparło 130 państw.

Pomysł na wniosek o opinię prawną został pierwotnie zaproponowany przez studentów prawa Uniwersytetu Południowego Pacyfiku na Fidżi cztery lata temu. Został on następnie przejęty przez Vanuatu, kraj z gorzkimi doświadczeniami skutków rosnących temperatur. Na początku 2023 roku szacowany koszt szkód z tym związanych wyniósł mniej więcej połowę rocznego PKB tego kraju. Stąd rezolucja ONZ dążąca do określenia zakresu odpowiedzialności krajów wysoko rozwiniętych, które generują większość globalnych emisji gazów cieplarnianych, przyczyniając się tym samym do zmian klimatu.

Przedstawiciele Vanuatu podkreślają, że celem nie jest wprowadzenie nowych ograniczeń, ale wyjaśnienie ciążących na krajach obowiązków w zakresie zapobiegania szkodom środowiskowym.

Eksperti natomiast twierdzą, że chociaż opinia prawna Trybunału nie będzie wiążąca, można się będzie na nią powoływać w podobnych sprawach. Rezolucja ONZ otwierająca możliwość poddawania pod Trybunał spraw powiązanych ze zmianami klimatu to początek nowej ery w postrzeganiu znaczenia tych problemów dla międzynarodowej społeczności i rozumienia konieczności wprowadzenia uregulowań prawnych, w których kluczowe są: prawa człowieka i równość międzypokoleniowa.

Prawnicy popierający rezolucję uważają, że zmiana ta jest konieczna, ponieważ obecnie, zgodnie z paryskim porozumieniem klimatycznym, panuje niejasność co do odpowiedzialności prawnej za przyczyny globalnego ocieplenia. Zdania prawników są podzielone nawet co do tego, czy w świetle porozumienia paryskiego emisje gazów cieplarnianych są niezgodne z prawem.

„Niemożliwe, aby niszczenie planety było legalne” – mówią zwolennicy rezolucji i twierdzą, że decyzje Trybunału Sprawiedliwości mogą mieć pobudzający wpływ na działania na rzecz klimatu na całym świecie. Rządy dowiedzą się, że brak ograniczania emisji gazów cieplarnianych to łamanie międzynarodowego prawa a sądy mogą kierować się w swoich orzeczeniach tą opinią. Może ona także mieć wpływ na dalsze globalne regulacje i oddziaływać na decyzje dotyczące długoterminowych inwestycji np. firm paliwowych.

Opinia Trybunału może kształtować przebieg debaty publicznej w tej sprawie, zmienić zasady gry w przypadku nowych polityk i zaostreżenia istniejących. Może także dodać odwagi społeczeństwu obywatelskiemu do działania, a także stworzyć nową narrację polityczną, do wykorzystania na przykład w wyborach.

**Magiczny
Kraków**

Więcej na ten temat w języku angielskim można przeczytać na [stronie BBC](#).